

มาตรการทางกฎหมายต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด The legal Measure for Children and Juvenile Delinquency

นवलจันทร์ ทศนชัยกุล*
Naunjun Tasanachaikul*

บทคัดย่อ

เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญของชาติในอนาคต ปัจจัยทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ได้แก่ ครอบครัว ความคิดของตนเอง เพื่อน และเทคโนโลยี มาตรการทางกฎหมายต่อเด็กที่กระทำความผิดทางอาญาที่มีอายุต่ำกว่า 10 ปี เด็กไม่ต้องรับโทษ แต่ควรได้รับการคุ้มครองจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่วนบุคคลที่มีอายุ 10-15 ปี หากกระทำความผิดควรใช้วิธีการสำหรับเด็ก เช่น การภาคทัณฑ์ การคุมประพฤติ และการฝึกอบรมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กที่มีเขตอำนาจ ส่วนเยาวชนที่มีอายุมากกว่า 15 ปี แต่ไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ กระทำความผิดกฎหมายอาญา ศาลจะใช้ดุลพินิจ มีคำสั่งให้ปฏิบัติต่อเยาวชนที่เป็นจำเลย ได้แก่ การใช้วิธีการสำหรับเด็ก หรือการพิพากษารอการลงโทษ การคุมประพฤติ การใช้มาตรการแผนฟื้นฟูเยาวชน และการฝึกอบรม ประการสุดท้าย คือ การพิพากษาลงโทษจำคุก โดยมีการลดมาตราส่วนโทษที่เหมาะสม

คำสำคัญ: มาตรการทางกฎหมาย, เด็ก, เยาวชนกระทำความผิดกฎหมาย

Abstract

Children were important of national human resource in the future. The social factors which related to an existence of their delinquency were family, self-concept, peer group and technology. Legal measure for child and juvenile delinquency, the children who are not yet over 10 years of age committed a crime, they need the protection program. In the case of child who is child not over 18 years of age, legal measure for them such as proper treatment, suspended sentence, probation, rehabilitation plan and some children were sent to detention home

* ข้าราชการบำนาญ ศาสตราจารย์ระดับ 11, ศาสตราจารย์เกียรติคุณ, ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Retired government official Professor C-11, Emeritus, Professor Advisory Level Department of Political Sciences and Public Administration, Faculty of Social Science Kasetsart University email, Fsocnjt@ku.ac.th

for treatment purpose. The juvenile court law prohibits any disposition of a child's case which is designed to punish them.

Keywords: Legal Measure, Child, Juvenile Delinquency

มาตรการทางกฎหมายต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 แนวนโยบายแห่งรัฐมาตรา 68 ได้บัญญัติให้รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรมและให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก (นคร พจนวรวงษ์, 2560, หน้า 40) กระบวนการยุติธรรมของเด็กและเยาวชนมีความสำคัญ เพราะเด็กและเยาวชนจะเติบโตต่อไป จากปรากฏการณ์ในสังคมปัจจุบัน การแพร่ระบาดของโคโรนาไวรัส 2019 (Coronavirus Disease: Covid 19) จากการสำรวจของศูนย์ข้อมูล Covid 19 Post Facebook จำนวนผู้ติดเชื้อทั่วโลก 54,577,372 ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากไวรัสนี้อย่างรุนแรง ปัญหาเศรษฐกิจขยายกว้าง คนตกงาน ไม่มีรายได้ ประกอบอาชีพฝืดเคือง การดำรงชีวิตมีความทุกข์ยาก ในที่สุดปัญหาสำคัญของครอบครัว คือ การหย่าร้าง จากการสำรวจของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2566 สถิติการหย่าร้างทั่วประเทศมีจำนวน 64,110,942 คู่ (กรมการปกครอง เอกสารหน้า 1 แผ่น, 2565) ทั้งนี้ เฉพาะที่มีการจดทะเบียนสมรส ส่วนคู่ที่อยู่ด้วยกันโดยไม่จดทะเบียนสมรส ไม่มีการสำรวจ กรณีที่มีการหย่าร้างกัน จังหวัดที่มีการหย่าร้างสูงสุด 3 จังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร 128,514 คู่ ชลบุรี 6021 คู่ และนครราชสีมา 4,192 คู่ (กรมการปกครอง เอกสารหน้า 3, 2565) เมื่อเกิดปัญหาครอบครัวแตกแยก เด็กและเยาวชนซึ่งกำลังเติบโตต้องการความรัก และการดูแลใกล้ชิด หากละเลยเด็กและเยาวชนจะส่งผลให้เกิดการเบี่ยงเบนไปในทางไม่ดี ก็จะไปสู่การกระทำความผิด ผลที่ตามมาจึงมีแนวโน้มที่จะเป็นอาชญากรเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ อย่างไรก็ตาม ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดมีในทุกประเทศ ทุกสังคม อาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความสงบสุขของสังคมโดยรวม

บทความนี้มุ่งที่จะกล่าวถึงมาตรการทางกฎหมายต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดกฎหมายอาญา เมื่อการหย่าร้างมีสถิติสูงดังได้กล่าวมาแล้ว สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกเริ่มของชีวิต และมีความสำคัญต่อคนทุกคน ครอบครัวมีหน้าที่เลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และรักษาความมั่นคงทางด้านร่างกายและอารมณ์ให้แก่บุตร การหย่าร้างจึงทำให้ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ได้ ต่อไปผู้เขียนจะกล่าวถึงสาเหตุการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

สาเหตุประการแรก บ้างจ่ายจากครอบครัว แนวคิดของโดนัล อาร์ทฟ (Donald R. Taft 1974, p. 206) ได้กล่าวถึงครอบครัวบกพร่อง ซึ่งมาจากบิดา มารดา และสมาชิกในบ้านขาดศีลธรรม มีพฤติกรรมยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข เช่น ติดสุรา เล่นการพนัน ยาเสพติด พฤติกรรมทางเพศเบี่ยงเบน เทียบเตรียมวิกาล และประกอบอาชีพผิดกฎหมาย บ้างจ่ายด้านการศึกษา ครอบครัวที่พ่อแม่ขาดการศึกษา จึงไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา ผลที่ตามมาคือพ่อแม่ไม่สามารถให้การสั่งสอน พูด อธิบาย ให้เหตุผลลงใจให้ลูกเข้าใจและยอมรับได้ ที่สำคัญพ่อแม่กลุ่มนี้

จะไม่ให้การสนับสนุนการศึกษาของลูกเท่าที่ควร จึงไม่คิดเตรียมการวางแผนและส่งเสริมให้ลูกได้เรียน นอกจากนั้น ความไม่รักกันของพ่อแม่ มีปัญหาขัดแย้งกันบ่อยครั้ง สมาชิกในครอบครัวไม่มีความสามัคคีกัน ที่สำคัญการที่ครอบครัวแตกแยกขาดพ่อหรือแม่ หรือขาดทั้งพ่อและแม่ แยกกันอยู่ เพราะการทิ้งร้างหมิ่นเหม่งกัน การหย่าร้างกัน หรือการที่พ่อแม่ถูกจองจำในเรือนจำ ทำให้ครอบครัวไม่สมบูรณ์ ไม่สามารถดำเนินชีวิตได้ราบรื่น

ครอบครัวที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจยากจนขาดแคลน เป็นปัญหาสำคัญยิ่งในการดำรงชีวิตประจำวัน ความต้องการจำเป็นพื้นฐาน อาหาร ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า ซึ่งเป็นความต้องการอันดับแรกตามแนวคิดของ อับราฮัม มาสโลว์ (Michael S.Gagganiga 1973, pp. 495 - 496) ความยากจนเป็นปัจจัยสำคัญเป็นสาเหตุให้ต้องกระทำความผิด โดยเฉพาะอาชญากรรมพื้นฐาน เช่น ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ ทั้งนี้เพื่อต้องการได้มาเพื่อความอยู่รอดของชีวิต สาเหตุประการที่สอง คือ การกระทำความผิดที่มีสาเหตุมาจากตัวของเด็กและเยาวชนเอง ในเรื่องนี้ โรเจอร์ (Rogers, 1961, p.200-202) ได้เสนอแนวคิดบุคลิกภาพของแต่ละคน บุคลิกภาพคือลักษณะเฉพาะของคนแต่ละคนซึ่งพัฒนามาจาก กรรมพันธุ์ สิ่งแวดล้อม และการเลียนแบบ เขาเสนอทฤษฎีในการมองตัวเอง (Self-concept) คือ ความคิดเกี่ยวกับตัวเอง การมีประสบการณ์ในการรับรู้จากทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตจึงมีความคิดทั้งบวกและลบ แนวคิดในการมองตัวเองพัฒนามาจากการประเมินค่าด้วยตัวเอง แต่ละคนจะเริ่มพัฒนา (Rogers, 1961, p. 203) ภาพของตนเองตั้งแต่อายุประมาณ 4-6 ขวบ ภาพของตนย่อมมีทั้งดีและไม่ดี (good me and bad me) จากแนวคิดการมองตัวเอง โรเจอร์ได้แยกเป็นความรู้สึกต่อตนเอง 2 แบบ คือ จันโซคติ (Positive self-concept) และจันโซคร้าย (Negative self-concept)

ผู้เขียนจะกล่าวเฉพาะ “จันโซคร้าย” เพราะจะมีผลให้กระทำความผิดต่อไป คนโซคร้าย หมายถึง คนที่มองว่าตนเองไม่มีคุณค่า ไม่มีความสำคัญ พวกเขาไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการ บางคนปัจจัยที่จำเป็นของชีวิตที่ยังไม่ได้รับ เช่น อาหารและความต้องการของสิ่งของต่าง ๆ ผู้เขียนเห็นว่าสิ่งสำคัญคือคนกลุ่มนี้ขาดความรัก ไม่มีคนรักเขาและเห็นว่าเขามีคุณค่า คนที่ไม่มีคนรักย่อมรู้สึกว้าโลกนี้โหดร้าย ไร้ความยุติธรรม ทำให้รู้สึกนึกคิดในแง่ร้าย ไม่อยากเป็นมิตรกับใคร ไม่อยากเห็นใครมีความสุข จากความรู้สึกต่อตนเองว่าไม่มีคุณค่า มีความอ่อนแอ หงุดหงิด และโกรธแค้นชีวิต ขาดสติรวมถึงเหตุผล จึงกระทำความผิดได้ง่าย

การดำรงชีวิตโดยธรรมชาติจะต้องมีการคบหาสมาคมกับเพื่อน “เพื่อน” เป็นผู้มีอิทธิพลต่อการกระทำความผิดที่สำคัญอีกทางหนึ่ง ผู้เขียนขอย้อนกล่าวถึงครอบครัวหรือบ้านที่อยู่อาศัยของทุกคน ถ้าบ้านไม่อบอุ่น ไม่มีความสุข เด็กและเยาวชนไม่อยากอยู่บ้าน เร่ร่อนออกจากบ้าน และไปอยู่รวมตัวกับเพื่อน ในที่สุดการคบเพื่อนจึงเป็นปัจจัยต่อพฤติกรรมของแต่ละคน ในเรื่องนี้ชาลส์ เม็กเคย์ (Charles H.Mecagky, 2003, p.59) ได้ให้แนวคิดที่ว่าเพื่อนมีความสำคัญ กลุ่มเพื่อนที่มีการคบหาสมาคมกัน เป็นการติดต่อกันสองฝ่าย มีการสังสรรค์กัน ลักษณะของกลุ่มเพื่อนจึงมีความสำคัญ เช่น บุคลิกภาพ พฤติกรรม และปัจจัยส่วนบุคคล สำคัญของทฤษฎีนี้มองว่าคนจะกระทำความผิดเพราะคบเพื่อน เลียนแบบเพื่อน และได้ถ่ายทอดค่านิยม กลวิธี และเทคนิคที่เน้นนำไปให้กระทำความผิดต่าง ๆ มาปฏิบัติในภายหลัง ทฤษฎีนี้มีสาระสรุปได้ว่า พฤติกรรมที่เป็นอาชญากรรมเกิดจากการเรียนรู้ด้วยการคบหาสมาคม ติดต่อกันเปลี่ยนแปลงความคิดกัน มีปฏิสัมพันธ์กันต่อเนื่อง พฤติกรรม

การกระทำความผิดซึ่งเกิดจากการเรียนรู้จะมีความรุนแรงระดับใด ขึ้นกับความถี่ ขอบเขต ช่วงเวลาที่คบหาสมาคมกัน ตลอดจนคุณภาพของเพื่อน ดังนั้นอาชญากรรมหรือพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนก็เกิดขึ้น ทั้งนี้ เป็นความสมัครใจ ยินดีและยอมรับ แนวคิด ทศนคติ และวิธีปฏิบัติในการกระทำความผิด

สาเหตุประการสุดท้าย คือ สภาพแวดล้อมของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การพัฒนาทางเทคโนโลยีมีการผลิตนวัตกรรมขึ้นใหม่ ก้าวหน้าทันสมัย คอมพิวเตอร์เป็นอุปกรณ์สื่อสารที่ได้รับ ความนิยมสูง เพราะสามารถทำได้หลายอย่าง ต่อมามีการพัฒนาระบบเครือข่ายซึ่งเชื่อมต่อกัน เรียกว่า อินเทอร์เน็ต (Wall David, 2001, p.3) อินเทอร์เน็ตเป็นเทคโนโลยีที่มีบทบาทสำคัญ เป็นเครือข่ายการติดต่อ สื่อสารสองทาง โดยไม่มีข้อจำกัดทั้งเวลา และสถานที่ มนุษย์สามารถใช้อินเทอร์เน็ตในการทำกิจกรรมติดต่อกัน ได้มาก บุคคลในโลกอินเทอร์เน็ตสามารถเชื่อมต่อกันได้โดยไม่ต้องเห็นหน้า เราอาจรู้จักหรือไม่รู้จัก จึงทำให้เกิดการใช้เสรีภาพมากเกินไป มีการกระทำความผิดกฎหมาย โดยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือการทำร้ายผู้อื่น (Lawrence Loving, 1999, p.74) อินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารติดต่อกันได้ มีการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การสนทนาผ่านทางอินเทอร์เน็ต การรับส่งอีเมล ระบบอินเทอร์เน็ตสามารถเชื่อมโยงระบบเครือข่าย ได้ตลอด 24 ชั่วโมง จึงทำให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูล การสื่อสารโดยผ่านเครือข่ายทั่วทุกมุมโลกได้ด้วยความรวดเร็ว ไร้พรมแดนในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization)

คอมพิวเตอร์มีการพัฒนารูปแบบให้ทันสมัยอยู่เสมอ การค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ทำให้เกิดประโยชน์มาก แต่ถ้าผู้ใช้งานไปใช้ทางลบ เป็นช่องทางในการกระทำความผิดได้ ข้อมูลที่น่าสนใจ คือ ความผิดฐานนำเข้า คอมพิวเตอร์ปลอมหรือเป็นเท็จ เช่น หลอกขายสินค้า หลอกให้โอนเงิน และการปลอมเป็นบุคคลอื่น แล้วหลอกให้โอนเงินจำนวน 1,354 คดี มีประชาชนผู้เสียหายจำนวน 3,720 คน รวมมูลค่าความเสียหายเป็น จำนวนเงิน 772,411,695 บาท (ศูนย์รักษาความมั่นคงปลอดภัยระบบคอมพิวเตอร์ประเทศไทย 2562, หน้า 132) เมื่อมาพิจารณาสาเหตุที่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอันเนื่องมาจากเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ ปัจจุบันวัยรุ่นทั้งหลายนิยมใช้คอมพิวเตอร์กันมาก คอมพิวเตอร์เป็นช่องทางที่ทำให้การติดต่อสื่อสาร ได้สะดวกและรวดเร็ว มีการค้นหาข้อมูล การเรียนรู้ ศึกษาแบบการกระทำความผิดได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งเป็นการโน้มน้าวให้เกิดการกระทำความผิดได้ง่าย

โทรศัพท์มือถือเป็นอุปกรณ์ที่สะดวกในการพกพาติดตัวไปได้สะดวกทุกแห่ง ในหมู่วัยรุ่นจำนวนมาก มีค่านิยมสูงสุดต่อการใช้โทรศัพท์มือถือ อยากรับเป็นเจ้าของได้ครอบครอง ประกอบกับการใช้โทรศัพท์มือถือ มีความเป็นส่วนตัว มีอิสระมาก สามารถติดต่อกันในกลุ่มเพื่อนได้สะดวก ทุกเวลา ทุกสถานที่ได้อย่างรวดเร็ว ด้วยความคึกคะนอง กลุ่มวัยรุ่นสามารถนัดรวมตัวกันได้ การขาดความยับยั้งคิด และการใช้ชีวิตอย่างสำราญ แนวโน้มการกระทำความผิดจึงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

ผู้เขียนเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนจากศาลเยาวชน และครอบครัวกลาง และกรมพินิจและคุ้มครองเด็ก

ประเภท คดี	คดี ค้างมา	คดี รับใหม่	พิพาทขอให้		จำหน่ายคดี						รวม	คดี ค้างไป
			โจทก์ ชนะ	จำเลย ชนะ	จำหน่าย คดี	ออกจาก สารบบ ความ ม.90	ออกจาก สารบบ ความ ม.92	ยุติคดี โดยไม่มีคำ พิพากษา	ยุติคดี โดยไม่มี คำพิพากษา ม.133	หมาย จับ		
อาญา	100	300	131	9	3	5	1	26	9	14	198	202
รวม	100	300	131	9	3	5	1	26	9	14	198	202

จากตารางนี้การจำหน่ายคดีออกจากสารบบความตามมาตรา 90 เป็นมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา กล่าวคือ เด็กหรือเยาวชนที่สำนึกผิดและผู้เสียหายยินยอมและโจทก์ไม่คัดค้านก็จะใช้แผนบำบัดฟื้นฟู ซึ่งจะเป็นโยบายต่ออนาคตของเด็กหรือเยาวชนและต่อผู้เสียหายมากกว่าการพิจารณาพิพากษา หากศาลเห็นชอบกับแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ศาลก็จะสั่งให้จำหน่ายไว้ชั่วคราว

กรณีมาตรา 92 เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูครบถ้วน ผู้อำนวยการสถานพินิจรายงานต่อศาล และศาลเห็นชอบด้วย ให้ศาลสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

เมื่อศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีเขตอำนาจได้พิจารณาพิพากษา หรือมีคำสั่งจำหน่ายคดีตั้งได้กล่าวมาแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการส่งไปยังสถานฝึกอบรม ในปี พ.ศ. 2564 เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดคดีอาญาทั่วประเทศมีจำนวน 14,704 คดี ต่อมา พ.ศ. 2565 เด็กและเยาวชนกระทำผิดคดีอาญามีจำนวน 9,486 คน เป็นข้อมูล ณ วันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2565 ต่อไปจะได้กล่าวถึงสถานพินิจ

การจำแนกเด็กและเยาวชนที่ศาลส่งฝึกอบรมในสถานพินิจ จำแนกเป็นรายภาคดังนี้

ภาค	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
ภาคใต้	197	12	209
ตะวันออกเฉียงเหนือ	320	13	333
ภาคเหนือ	69	5	74
ภาคกลาง	89	8	97
รวม	675	38	713

ในแต่ละภาคจะมีสถานพินิจหลักต้นทางที่จะรับเด็กและเยาวชนเข้ามาฝึกอบรมจากจังหวัดใกล้เคียง ในภาคนั้น ๆ ซึ่งผู้เขียนจะเสนอถึงสถานพินิจ ที่มีเด็กและเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมตั้งแต่จำนวน 30 คน ขึ้นไป

ภาคใต้ สถานพินิจและฝึกอบรมภายในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตรัง และสงขลา

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สถานพินิจและฝึกอบรมภายในจังหวัดอุบลราชธานี นครราชสีมา และบุรีรัมย์

ภาคเหนือ สถานพินิจและฝึกอบรมภายในจังหวัดพิษณุโลก

ภาคกลาง สถานพินิจและฝึกอบรมภายในจังหวัดสมุทรปราการ โดยเป็นสถานพินิจที่มีเด็กและเยาวชนมากที่สุด

จากข้อมูลสรุปได้ว่าเด็กและเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือกระทำความผิดและได้รับการฝึกอบรมมากที่สุดทั้งชายและหญิง และภาคเหนือจะมีผู้เข้าอบรมทั้งชายและหญิงน้อยที่สุด

ข้อมูลที่น่าสนใจ เมื่อเด็กและเยาวชนได้รับการปล่อยตัวออกไปเป็นอิสระจากสถานฝึกอบรมแล้ว กระทำผิดซ้ำอีก ใคร่แสดงข้อมูลดังนี้

ภาค	ปล่อยตัว	กระทำผิดซ้ำอีก	ร้อยละ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	669	165	24.60
ภาคเหนือ	293	64	21.89
ภาคใต้	339	58	17.10
ภาคกลาง	436	63	14.44
ภาคตะวันออก	155	22	14.19

ข้อมูลจากตารางนี้จะแสดงเด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำอีกเรียงเป็นลำดับ

ต่อไปผู้เขียนจะได้กล่าวถึงความเป็นมาในการใช้มาตรการการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดกฎหมายอาญา ปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1959 องค์การสหประชาชาติได้ประกาศอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเมื่อ พ.ศ. 2533 ประเทศไทยได้ร่วมเป็นสมาชิกด้วย (Convention on the Right of the Child) อนุสัญญานี้ได้วางหลักเกี่ยวกับการยุติธรรมของเด็กและเยาวชน สรุปได้ดังนี้ (Convention on the Right of the Child, 1959, p.21)

1. ไม่มีการลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิตแก่บุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี
2. เด็กหรือเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาจะต้องได้รับการปฏิบัติที่การดำเนินคดี โดยได้รับการพิจารณาคำหนึ่งถึงคำตัดสิน และคุณค่าความเป็นมนุษย์
3. การปฏิบัติต่อเด็กต้องคำนึงถึงอายุ และต้องจัดการส่งเสริมทุกทาง
4. มีการส่งเสริมในการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการยุติธรรมเป็นการเฉพาะเพื่อปฏิบัติกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด
5. บิดามารดาได้รับโอกาสในการเข้ามามีบทบาทในกระบวนการดำเนินคดี เริ่มตั้งแต่การได้รับรู้ ได้รับการแจ้งข้อหาโดยตรง

จากอนุสัญญานี้ ประเทศไทยได้นำมากำหนดหลักพื้นฐานเบื้องต้นในการออกพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 ต่อมามีการแก้ไขฉบับปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 นับว่าได้พัฒนาปรับปรุงแนวคิดในการคุ้มครองโดยคำนึงถึงสิทธิพื้นฐานของเด็กและเยาวชน

มาตรการกฎหมายที่จะใช้ต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดกฎหมายอาญาจะใช้เกณฑ์อายุเป็นสำคัญ เกณฑ์อายุที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวของประเทศต่าง ๆ เปรียบเทียบดูจะเห็นความแตกต่างกัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ ดังนี้ (Convention on the Right of the Child, 1959, p.21)

ประเทศ	เกณฑ์อายุขั้นต่ำ	เกณฑ์อายุขั้นสูง
ไทย	10	18
สิงคโปร์	5	16
มาเลเซีย	7	17
ญี่ปุ่น	14	20
อังกฤษ	10	17
ฝรั่งเศส	10	18

สำหรับประเทศไทย เมื่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิดคดีอาญา จะต้องถูกดำเนินคดีโดยศาลเยาวชนและครอบครัว (มาตรา 10) (ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, 2560, หน้า 3) ซึ่งมียานาจพิจารณาพิพากษาคดีหรือมีคำสั่งในคดี ก่อนอื่นควรเข้าใจความหมายของ “เด็ก” และ “เยาวชน”

เด็ก หมายความว่า บุคคลอายุยังไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์

เยาวชน หมายความว่า บุคคลอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ การนับอายุให้ถือเป็นเอาวันที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิด

กรณีการบรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส ถ้ากระทำความผิดก็ไม่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชน บุคคลที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรสจะต้องเป็นบุคคลที่ได้ทำการสมรสตามกฎหมาย ซึ่งทั้งชายและหญิงจะต้องมีอายุครบ 17 ปีบริบูรณ์ หมายความว่ามียายุ่างเข้า 18 ปี และมีการจดทะเบียนสมรสกันตามกฎหมาย

เมื่อคดีขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว กฎหมายที่ศาลจะใช้เป็นหลักสำคัญมี 2 ฉบับ คือ

1. ประมวลกฎหมายอาญา
2. พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดี พ.ศ. 2553

เจตนารมณ์ในการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 119 (ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, 2560) ดังนี้ ในการพิจารณาและพิพากษาคดีที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวคำนึงถึงสวัสดิภาพ และอนาคตของเด็กและเยาวชน

ซึ่งควรจะได้รับการฝึกอบรมสั่งสอน และสงเคราะห์ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการลงโทษ และในการพิพากษาคดีนั้น ให้ศาลคำนึงถึงบุคลิกลักษณะ สภาพร่างกาย และสภาพจิตใจของเด็กและเยาวชน ซึ่งแตกต่างกันเป็นคน ๆ ไป และลงโทษหรือเปลี่ยนโทษ หรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนให้เหมาะสมกับตัวเด็กหรือเยาวชน และพฤติกรรมการเฉพาะเรื่อง แม่เด็กหรือเยาวชนจะได้กระทำความผิดร่วมกัน

มาตรานี้เป็นการกล่าวถึงมาตรการตามกฎหมายที่ปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งจะได้นำกล่าวต่อไป

มาตรการทางกฎหมายต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดกฎหมาย

1. มาตรการคุ้มครองเด็ก กรณีที่เด็กมีอายุไม่เกิน 10 ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ ให้พนักงานสอบสวนส่งตัวเด็ก และให้เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก (มาตรา 73) (ดร.เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2562)

อธิบายได้ว่า ความรับผิดชอบของเด็กที่มีอายุไม่เกิน 10 ปี กระทำความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ กฎหมายให้ความคุ้มครองเด็กแทนการลงโทษ เพื่อช่วยเหลือ บำบัด แก้ไขพฤติกรรมของเด็กที่กระทำความผิด แล้วจึงส่งตัวเด็กไปยังพนักงานอัยการ สำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัว พนักงานอัยการใช้ดุลยพินิจ ถ้าเด็กไม่ได้กระทำความผิด ก็จะส่งไม่ฟ้อง และส่งตัวเด็กให้บิดามารดา กรณีที่กระทำความผิดก็จะส่งไปยังเจ้าพนักงานสำนักงานสถานพินิจและคุ้มครองเด็กต่อไป

2. การใช้มาตรการ “วิธีการสำหรับเด็ก” เด็กอายุต่ำกว่า 10 ปี แต่ยังไม่เกิน 15 ปี เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ ศาลจะพิจารณามีคำสั่งที่เหมาะสม เบื้องต้นจะเรียกบิดามารดา หรือบุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยมาพบ มอบตัวเด็กนั้นให้บิดามารดา โดยมีการวางข้อกำหนด ให้เอาใจใส่ดูแลเด็กไม่ให้ก่อเหตุทำผิดอีก ภายในระยะเวลา 3 ปี ถ้าผิด บิดา มารดา หรือผู้ปกครองจะต้องเสียค่าปรับครั้งละไม่เกิน 10,000 บาท

การใช้วิธีการสำหรับเด็กนี้ ศาลยังสามารถสั่งให้ใช้ “การคุมประพฤติ” ได้ หากบิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่สามารถดูแลเด็กได้ กรณีที่อาจจะส่งต่อคือ การส่งตัวเด็กให้องค์กรหรือบุคคลที่ศาลเห็นสมควรดูแล และประการสุดท้ายที่จำกัดเสรีภาพเด็กมากขึ้น ศาลจะส่งตัวเด็กนั้นไปฝึกอบรมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กที่มีเขตอำนาจ ตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่ต้องไม่เกินกว่าที่เด็กนั้นจะอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์

3. มาตรการรอกการลงโทษจะใช้กับบุคคลที่มีอายุ 15 ปี แต่ยังไม่ถึง 18 ปี (ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, 2560, หน้า 43) ซึ่งก็คือ “เยาวชน” พระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ มาตรา 144 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการรอลงโทษ ซึ่งบัญญัติว่า “คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลเยาวชนฯ ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวจะพิพากษาว่ามีความผิด แต่รอกการกำหนดโทษ หรือกำหนดโทษไว้ แต่รอกการลงโทษเด็กหรือเยาวชนตามประมวลกฎหมายอาญาก็ได้ แม้ว่า

ก. เด็กหรือเยาวชนนั้นได้เคยรับโทษจำคุก หรือโทษอย่างอื่นตามคำพิพากษา

ข. โทษที่ลงแก่เด็กหรือเยาวชนเป็นโทษอย่างอื่น นอกจากโทษจำคุก

ค. ศาลจะกำหนดโทษจำคุกเกินกว่า 3 ปี

จากมาตรานี้ อธิบายได้ว่าเด็กหรือเยาวชน แม้จะเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน ศาลก็มีอำนาจพิพากษาให้รอการลงโทษได้ รวมทั้งโทษปรับศาลก็มีอำนาจสั่งให้รอการลงโทษได้เช่นกัน นอกจากนี้ ในคดีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวพิจารณาและพิพากษาว่าจำเลยที่เป็นเด็ก หรือเยาวชนมีความผิดโดยศาลกำหนดโทษจำคุกไว้เกิน 3 ปี ศาลก็มีอำนาจรอการกำหนดโทษไว้ หรือกำหนดโทษไว้ แต่รอการลงโทษก็ได้ แสดงให้เห็นว่าพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว มาตรา 144 บัญญัติให้ศาลเยาวชนฯ มีอำนาจมากในการพิพากษาหรือการลงโทษให้เด็กหรือเยาวชนเป็นพิเศษแตกต่างจากผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ ทั้งนี้ ด้วยวัตถุประสงค์ตามมาตรา 119 ดังได้กล่าวมาแล้วคือ มุ่งที่จะสงเคราะห์ แก้ไข โดยคำนึงถึงอนาคตของเด็กและเยาวชน เป็นการให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนให้กลับตัวเป็นคนดี

4. มาตรการการคุมประพฤติ เมื่อศาลพิพากษาให้รอการลงโทษ ศาลอาจสั่งให้การคุมประพฤติแก่เด็กหรือเยาวชน ก่อนอื่นควรเข้าใจความหมายของการคุมประพฤติ ซึ่งมีนักวิชาการด้านอาชญาวิทยา เวอร์นอน ฟ็อก (Vernon Fox, 1972, p.104) อาจารย์ในมหาวิทยาลัยฟลอริดา เห็นว่าการคุมประพฤติเป็นอำนาจของศาลที่จะใช้ดุลยพินิจพิพากษาโดยศาลจะปล่อยให้ผู้กระทำความผิดมีอิสระอยู่ในสังคมได้ แต่ให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ศาลกำหนด พนักงานคุมประพฤติจะควบคุมสอดส่อง และให้คำแนะนำปรึกษา อีกท่านหนึ่ง (Louis P. Carney, 1997, p.83) ได้ให้ความหมายว่า “การคุมประพฤติเป็นการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาทางอาญากับผู้ที่ศาลแน่ใจแล้วว่ากระทำความผิดจริง โดยการที่ศาลได้สั่งปล่อยตัวจำเลยให้อยู่ในสังคมได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ควบคุมจำเลย และต้องควบคุมสอดส่องโดยพนักงานคุมประพฤติ

ผู้เขียนเห็นว่า การคุมประพฤติเป็นโปรแกรมในการบำบัดแก้ไขผู้กระทำความผิด การที่ศาลใช้มาตรการคุมประพฤติเป็นการให้โอกาสแก่ผู้กระทำความผิดให้กลับตัว ถ้าย้อนดูเด็กหรือเยาวชนขณะกระทำความผิดอาจเป็นเพราะไม่มีความยั้งคิดก่อนการกระทำ ทำไปโดยขาดความรอบคอบ ไม่ได้นึกถึงผลที่จะได้รับ และทำด้วยความคึกคะนอง การคุมประพฤติเป็นมาตรการที่ศาลใช้แทนการลงโทษจำคุกเด็กหรือเยาวชน พวกเขายังอยู่กับบิดามารดา หรือบุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ด้วย ในภาพรวมสังคมอาจเห็นว่าการที่ศาลมีคำสั่งให้คุมประพฤติ เป็นการไม่ศักดิ์สิทธิ์เด็ดขาด ดังนั้นก่อนที่ศาลจะสั่งให้คุมประพฤติจำเลยซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชน ศาลจะเชื่อว่าจำเลยจะกลับตัวเป็นคนดีได้ อย่างไรก็ตามจำเลยไม่ใช่จะได้รับอิสระ ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขและเงื่อนไขเวลาที่ศาลกำหนด ทั้งนี้ จะต้องมารายงานตัวกับพนักงานคุมประพฤติ ผู้เขียนเชื่อว่าศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีเขตอำนาจต่างมีความมุ่งหมายเดียวกันคือให้โอกาสจำเลยในการแก้พฤติกรรม และสามารถกลับตัวเป็นคนดีได้ไม่กระทำความผิดซ้ำอีก แนวคิดนี้เป็นไปตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว มาตรา 119 ดังได้กล่าวมาแล้ว

5. มาตรการการใช้แผนฟื้นฟู การใช้แผนฟื้นฟูเป็นมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา บัญญัติไว้ในมาตรา 90 (ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, 2560, หน้า 30) ผู้เขียนขอสรุปสาระสำคัญ เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด โทษจำคุกไม่เกิน 20 ปี ซึ่งเด็กหรือเยาวชนนั้นไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกมาก่อน เว้นแต่จะเป็นความผิดโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ก่อนมีคำพิพากษาเด็กหรือเยาวชน

ที่เป็นจำเลยรับสารภาพ และผู้เสียหายยินยอมในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูโดยโจทก์ไม่คัดค้าน ซึ่งผู้เสียหายอาจได้รับการชดเชยเยียวยาตามสมควร ทั้งนี้โดยมีเงื่อนไขให้เด็กหรือเยาวชน บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยปฏิบัติตามแผน แผนแก้ไขฟื้นฟูนี้จะต้องเกิดจาก ข้อเสนอแนะและความเห็นร่วมกัน โดยได้รับความยินยอมจากเด็กหรือเยาวชนและผู้เสียหาย แผนฟื้นฟูนี้ จะต้องเป็นมาตรการที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา สภาพแวดล้อมของเด็กหรือเยาวชน และเป็นแผนที่ช่วย ฟื้นฟูเยียวยาผู้เสียหายด้วย เมื่อศาลพิจารณาเห็นชอบกับแผนก็สั่งให้ดำเนินการตามแผนและสั่งให้จำหน่ายคดี ไว้ชั่วคราว

มาตรา 93 (ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, 2560, หน้า 31) ยังได้บัญญัติในเรื่องนี้ต่อไปอีกว่า หากศาลเห็นว่าแผนนี้ไม่เป็นประโยชน์ต่อเด็กหรือเยาวชน และผู้เสียหายก็ให้ศาลดำเนินการกระบวนการพิจารณา ต่อไป อย่างไรก็ตาม กรณีที่ศาลได้สั่งจำหน่ายคดีชั่วคราวไปแล้ว แต่ศาลเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนละเลย ไม่ปฏิบัติตามแผนครบถ้วน ศาลก็จะมีคำสั่งให้ดำเนินคดีกับเด็กหรือเยาวชนต่อไปได้

ผู้เขียนเห็นว่ามาตรการทางกฎหมายในการใช้แผนฟื้นฟูบำบัดเด็กหรือเยาวชนเป็นการหาทางออก จากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ให้โอกาสเด็กหรือเยาวชนได้ตกลงเยียวยากับผู้เสียหาย และแก้ไข พฤติกรรมของเด็กหรือเยาวชนให้กลับตัวเป็นพลเมืองดีอยู่ในสังคมได้ต่อไป

6. การฝึกอบรม เป็นมาตรการทางกฎหมายที่ศาลจะมีคำสั่งส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปยังสถานพินิจ และคุ้มครองทั้งในกรุงเทพมหานคร และภูมิภาค จังหวัดที่มีการตั้งสถานพินิจตั้งได้เสนอข้อมูลไปแล้ว สถานพินิจฯ จะอยู่ภายใต้กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก กระทรวงยุติธรรม สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก จะมีผู้อำนวยการสถานพินิจเป็นผู้บังคับบัญชาสถานพินิจแต่ละแห่ง มาตรการนี้เป็นการจำกัดเสรีภาพเด็ก และเยาวชน ระยะเวลาที่ฝึกอบรมก็เป็นไปตามที่ศาลกำหนด เจ้าหน้าที่จะดูแลและจัดการฝึกอบรมจะทำงาน กันเป็นทีมเช่นนักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา นิติกรและนักวิชาชีพด้านต่าง ๆ โปรแกรมที่จัดฝึกอบรม ได้แก่ การศึกษา การสอนศาสนา การสันทนาการ การเล่นกีฬา และการฝึกวิชาชีพเฉพาะทาง เพื่อเด็กหรือเยาวชน จะได้นำไปประกอบอาชีพในอนาคต

หน้าที่สำคัญของสถานพินิจ ตามมาตรา 36 (อนุ 1) (ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, 2560 หน้า 11) สืบเสาะและพินิจเรื่องอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สภาพร่างกาย สภาพจิต นิสัย อาชีพ และฐานะของเด็กหรือเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิด และของบิดา มารดา ผู้ปกครองหรือบุคคล ที่เด็กอาศัยอยู่ด้วย ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนนั้น รวมทั้งสาเหตุแห่งการกระทำความผิด เพื่อรายงานต่อศาล และนำไปประกอบการพิจารณาของเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องด้วยตามที่กระทรวงยุติธรรม ได้กำหนดระเบียบไว้

ผู้เขียนเห็นว่า บทบาทการสืบเสาะมีความสำคัญมาก นักสังคมสงเคราะห์จะใช้วิธีการสังคมสงเคราะห์ เฉพาะราย (Social Care Work) โดยจะใช้วิชาชีพทั้งเทคนิค ทฤษฎี และวิธีการในการสืบรายละเอียดเกี่ยวกับ ตัวจำเลยในทุกมุม รวมทั้งประวัติของบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ด้วย ข้อมูลจะละเอียด กว้างขวางรอบคอบ ในการที่ศาลจะพิพากษาต่อไป ทั้งนี้ ตามมาตรา 131 (ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, 2560)

ยังบัญญัติให้ศาลต้องได้รับรายงานการสืบเสาะตามมาตรา 36 เสียก่อนจึงจะพิพากษาลงโทษ หรือใช้วิธีการสำหรับเด็กในคดีนั้น ๆ ได้

7. การจำคุก การพิพากษาลงโทษจำคุกเป็นมาตรการสุดท้ายที่รุนแรงกว่ามาตรการอื่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 75 บัญญัติ (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2562) ว่า

“ผู้ใดอายุมากกว่าสิบห้าปี แต่ต่ำกว่าสิบแปดปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด” ให้ศาลพิจารณาถึงความรู้ผิดชอบ และสิ่งอื่นทั้งปวงเกี่ยวกับผู้นั้นในอันที่จะพิจารณาวินิจฉัยว่าจะพิพากษาลงโทษผู้นั้นหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรพิพากษาลงโทษก็ให้จัดการตาม มาตรา 74 ดังได้กล่าวมาแล้ว หรือถ้าศาลเห็นว่าสมควรพิพากษาลงโทษก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงกึ่งหนึ่ง

จากมาตรานี้ บุคคลที่มีอายุเกิน 15 ปี จะไม่เรียกว่า “เด็ก” จะใช้คำว่า “เยาวชน” อายุเป็นเกณฑ์ที่กฎหมายถือเป็นคุณสมบัติสำคัญ อายุช่วงนี้เป็นบุคคลที่มีวุฒิภาวะสูงขึ้นกว่าบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ย่อมมีความคิดสติปัญญาสามารถแยกแยะได้ว่าอะไรควรทำ หรือไม่ควรทำ ความรู้สึกผิดชอบย่อมดีไปตามอายุ อย่างไรก็ตามกฎหมายได้ให้อำนาจศาลในการใช้ดุลยพินิจกำหนดโทษจำคุกแก่จำเลยที่เป็นเยาวชน การพิจารณาถึงความรู้ผิดชอบ หมายถึง การดูถึงพฤติการณ์แห่งคดีดูว่าจำเลยเล็งเห็นผลของการกระทำหรือไม่ การวางแผนการใช้อาวุธ รวมทั้งรายละเอียดอื่นมาประกอบการพิจารณา แล้วจึงใช้ดุลยพินิจ คือ ถ้าเห็นว่ายังไม่สมควรพิพากษาลงโทษ ศาลก็จะสั่งใช้วิธีการสำหรับเด็ก ตามมาตรา 74 แต่หากศาลเห็นว่าสมควรลงโทษ กฎหมายบังคับให้ศาลต้องลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดที่กระทำนั้นลงกึ่งหนึ่งเสียก่อนแล้วจึงพิพากษาลงโทษจำคุกต่อไป อธิบายได้ว่าการลงโทษจำคุกนั้นจะพิพากษาลงโทษขั้นต่ำศาลจะไม่ลดโทษไม่ได้ กรณีตัวอย่างเช่นศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ให้จำคุก 10 ปี ศาลอุทธรณ์ฟังข้อเท็จจริงอย่างเดียวกับศาลชั้นต้น แต่เห็นว่าจำเลยอายุ 16 ปี พิจารณาโดยลดมาตราส่วนโทษให้กึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 75 ดังนั้นจำเลยที่เป็นเยาวชนจะได้รับโทษจำคุกเพียง 5 ปี

สุดท้ายนี้ผู้เขียนขอสรุปว่ากระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนได้แก่ องค์การตำรวจ อัยการ ศาล กรมคุมประพฤติ และกรมพินิจและคุ้มครองเด็ก ซึ่งต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาตามประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 โดยมีขั้นตอน และวิธีการสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก โดยยึดหลักสำคัญ คือ มุ่งคุ้มครอง ให้เด็กและเยาวชนได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างไปจากจำเลยที่เป็นผู้ใหญ่ ซึ่งมาตรการทางกฎหมายที่ปฏิบัติ ต่อเด็กและเยาวชนด้วยตระหนักถึงการสงเคราะห์ การบำบัดฟื้นฟู และคำนึงถึงอนาคตของเด็กและเยาวชน เป็นสำคัญ

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2564). **รายงานประจำปี 2564**. กรมการปกครอง.
- กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก. (2564). **รายงานประจำปี**. <https://www.djop.go.th/home>.
- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2562). **ประมวลกฎหมายอาญา**. ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- นวลจันทร์ ทศนชัยกุล. (2556). **ระบบงานยุติธรรมยุคใหม่**. พรทิพย์การพิมพ์.
- นคร พจนวรวงษ์. (2560). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560**. พิมพ์อักษร.
- ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง. (2564). **รายงานประจำปี**. ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง.
- ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง. (2560). **พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว**. ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง.
- Adina N. Renhardt. (1997). **Current Practice in Family**. Centered Community Nursing, Saint Louis, The C.V Mooky.
- Carl Rogers. (1961). **An Becoming A Person**. Houghton Mifflin.
- Charka H. McCaghy. (2003). **Deviant Behavior**. San Franeiser.
- Donal R.Taft. (1974). **Criminology**. Maemillan Company.
- Juvenile Justice. (1976). **An international Survey Country Report, Material and Suggestion for Future Research**. Febuary.
- Lawrence Lessing. (1999). **Code and other Laws of Cyberspace**. Basic Books.
- Louis P. Carney. (1997). **Probation and Parole**. McGraw Hill.
- Michael S. Gagganiga. (1973). **Foundation of Psychology**. New York University.
- Saul Kassin. (2001). **Psychology**. Prentice Hall.
- Vernon Fox. (1972). **Introduction to Correction**. Prenrice-Hall Ine Englewood Cliff.